

Armenien

– situationen för hbtq-personer

MIGRATIONSVERKETS NYA FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella samordningsavdelning. Migrationsverkets system för landinformation, Lifos, fortsätter att vara den plats där rapporter publiceras.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets ståndpunkt i en viss fråga och Migrationsverket har inte för avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Landinformation: Armenien– situationen för hbtq-personer

2019-11-07, version 3.0

Rapporten är utgiven av Nationella samordningsavdelningen, Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys. Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation, Lifos, © Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019.

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. Inledning.....	4
1.1 Om rapportens syfte, begrepp och metod.....	4
1.2 Bakgrund.....	4
1.2.1 Rättsligt ramverk.....	4
1.2.2 Den armeniska hbtq-rörelsen och politiska tendenser.....	6
2. Att komma ut i Armenien.....	9
2.1 Omgivningens syn på hbtq-personer.....	9
2.1.1 Attityder, kunskap och influerande aktörer.....	9
2.1.2 Tradition, normer och familj.....	10
2.2 Förekomsten av våld och trakasserier.....	12
2.2.1 Särskilt sårbara profiler.....	13
3. Myndighetsreaktioner.....	14
3.1 Hbtq-personers låga anmälningsbenägenhet.....	14
3.2 Rättsvårdande myndigheter.....	15
3.2.1 Förekomsten av polisvåld.....	16
4. Alternativa möjligheter till stöd och skydd.....	17
4.1 Frivilligorganisationers kapacitet.....	17
4.2 Geografisk variation.....	17
5. Sammanfattande analys.....	18
Summary	20
Källförteckning.....	22
Elektroniska källor.....	22
Muntliga källor	26

1. Inledning

1.1 Om rapportens syfte, begrepp och metod

Föreliggande rapport syftar till att beskriva situationen för personer med en normbrytande sexuell läggning eller könsidentitet i Armenien. Rapporten är en uppdatering av rapporten "Situationen för hbt-personer i Armenien", publicerad 2013 och uppdaterad 2016, som innehöll information insamlad under en utredningsresa till Armenien i oktober 2013. Rapporten har nu uppdaterats och skrivits om i samtliga kapitel och bygger i huvudsak på information som har inhämtats under en utredningsresa till Armenien i maj 2019. Bland konsulterade källor återfinns företrädare för internationella organisationer, lokala och internationella frivilligorganisationer och armeniska myndigheter. Även skriftligt material har använts som underlag.

Migrationsanalys frågeställningar har omfattat homosexuella, bisexuella samt trans- och queerpersoner (hbtq-personer). Samtliga källor som har konsulterats refererar dock i stor utsträckning till hbt-personer och i vissa fall till hbt-personer (motsvarande engelskans begrepp LGBT respektive LGBTI¹). Begreppet queer återfinner ingen motsvarighet i engelskans LGBTI, precis som svenskans hbtq inte innehåller den specifika beteckningen för intersexuella. Migrationsanalys har valt att använda begreppet hbtq i de fall där konsulterade källor hänvisar till en bredare och vagt definierad grupp. Migrationsanalys definierar queerpersoner som personer med en normbrytande sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, men som inte nödvändigtvis definierar sig som transperson, homo- eller bisexuell. Genom att tillämpa begreppet queer enligt denna definition inkluderas relevanta grupper, bland annat intersexuella. När källornas beskrivning rör en eller flera specificerade gruppers situation i landet återger Migrationsanalys dessa gruppers benämning; när en källa enbart återger situationen för exempelvis homosexuella framgår det av texten och Migrationsanalys använder i dessa fall inte det bredare begreppet hbtq.

Eftersom konsulterade källor i hög grad refererar till hbt-personer, och flera synes främst fokusera på situationen för homo- och bisexuella, berörs inte situationen för exklusivt queerpersoner i rapporten, gruppen omnämns endast då en källa har använt bredare och vagare hänvisningar till hbtq. Situationen för queerpersoner bör inte per automatik likställas med situationen för homo- eller bisexuella eller transpersoner. Eftersom Migrationsanalys definition av queer är bred är det därtill svårt att på ett generellt plan uttala sig om situationen för personer som identifierar sig som queer eller som utifrån Migrationsanalys definition kan inkluderas i begreppet. Rapporten berör dock rådande normer i Armenien gällande bl.a. kön, könsuttryck, könsidentitet och sexuell läggning i bred bemärkelse varför vissa delar också berör hbtq-gruppen som helhet.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Rättsligt ramverk

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association in Europe (ILGA-Europe) genomför en årlig ranking över situationen för hbtq-personer i olika europeiska länder vad gäller befintlig lagstiftning och policyer för gruppens rättigheter. I denna ranking placerar sig Armenien på tredje sista placering, plats 47 av 49, följt av Turkiet och Azerbajdzjan.²

---

¹ Lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex.

² International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association in Europe (ILGA-Europe), *Country Ranking*, 2019, [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

Armenisk lagstiftning kriminaliserar inte sexuella handlingar mellan personer av samma kön sedan sexuella relationer mellan män avkriminaliserades år 2003.³ Sexuella relationer mellan kvinnor eller att ha en normbrytande könsidentitet har inte explicit varit straffbelagt i landet.⁴

Avkriminaliseringen av sexuella relationer mellan män följdes inte av några egentliga ansträngningar från statligt håll för att skydda hbtq-personers rättigheter.⁵ Armenien har signerat och ratificerat de flesta internationella traktat om mänskliga rättigheter som relaterar till sexuell läggning och könsidentitet från FN, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och EU.⁶ Dessa åtaganden har dock inte uppfyllts då hbtq-gruppen är tämligen osynlig i befintlig nationell lagstiftning – det finns i dagsläget varken lagstiftning som uttryckligen syftar till att skydda eller till att begränsa hbtq-personers rättigheter.⁷

Den armeniska strafflagstiftningen saknar bestämmelser om hatbrott med grund i en persons sexuella läggning eller könsidentitet⁸ och hets mot folkgrupp (eng. "hate speech") som riktas mot hbtq-gruppen är inte kriminaliserat.⁹

Den armeniska konstitutionen förbjuder diskriminering men definierar inte sexuell läggning eller könsidentitet som diskrimineringsgrunder.¹⁰ Dessa kategorier anges inte heller som diskrimineringsgrunder i någon annan lagstiftning.¹¹ I maj 2019 uppgav det armeniska justitiedepartementets företrädare att en ny diskrimineringslagstiftning var under bearbetning.¹² Könsidentitet och sexuell läggning är dock inte inkluderat som diskrimineringsgrunder i den kommande lagen.¹³

De senaste årens utveckling på lagstiftningsområdet har visat på en exkluderande trend av hbtq-personer. I december 2015 genomfördes en ändring i konstitutionens artikel 34, där äktenskap ändrades till att uttryckligen definieras som en union mellan en man och en kvinna.¹⁴ Därtill har en ny lag mot våld i hemmet antagits där förutsättningen för dess tillämpning på förhållanden är att parterna är eller har varit gifta. Lagen inkluderar på så vis inte personer som lever i partnerskap, lagen kan dock inkludera hbtq-personer som utsätts för våld av sin födelsefamilj eftersom dessa anges som möjliga förövare.¹⁵ Sedan 2017 ska samkönade

---

³ Society Without Violence NGO, *The Human Rights Situation of LGBTI Individuals in Armenia: A Practical Assessment*, 2016, s. 12, [url](#) (Hämtad 2019-09-09).

⁴ ILGA-Europe & COC Netherlands, *Forced Out. LGBT People in Armenia*, februari 2009, s. 31, [url](#) (Hämtad 2019-09-09); BuzzFeed News, *The Trans Man Whose Pioneering Surgery Was A State Secret for Decades*, 2018-07-11, [url](#) (Hämtad 2019-10-10).

⁵ Amnesty International (AI), *Armenia: No space for difference*, 2013-08-28, s. 11, [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

⁶ Public Information and Need of Knowledge NGO (Pink Armenia), *From Prejudice to Equality. Study of Societal Attitudes Towards LGBTI People in Armenia*, 2016, s. 14, [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

⁷ Pink Armenia, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02.

⁸ Ibid.; Armenien, *Criminal Code (2003) (excerpts)*, 2003, [url](#) (Hämtad 2019-10-10).

⁹ Pink Armenia, *Hate speech Displayed by State Officials Towards LGBT People in Armenia 2004-2018*, 2019a, s. 23, [url](#) (Hämtad 2019-09-09); Institute for War & Peace Reporting (IWPR), *Hate Speech vs. Free Speech in Armenia*, 2015-05-25, [url](#) (Hämtad 2019-10-17).

¹⁰ Armenien, *Constitution of Armenia*, 2015-12-06, art. 29, [url](#) (Hämtad 2019-08-29).

¹¹ Pink Armenia, 2019-05-02; USA, United States Department of State (USDOS), *Armenia 2018 Human Rights Report*, 2019-03-13, s. 37, [url](#) (Hämtad 2019-09-09).

¹² Armenien, justitiedepartementet, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03.

¹³ Pink Armenia, 2019-05-02.

¹⁴ *Constitution of Armenia*, art. 34; ILGA-Europe, *Referendum in Armenia brings constitutional reforms*, 2015-12-16, [url](#) (Hämtad 2019-09-09).

¹⁵ Pink Armenia, 2019-05-02; Armenien, *Law on Prevention of Violence within the Family, Protection of Victims of Violence within the Family and Restoration of Peace in the Family*, 2017-12-13, art. 4, [url](#) (Hämtad 2019-10-17).

äktenskap som har ingåtts utomlands erkännas¹⁶ och lagen om våld i hemmet skulle på så vis teoretiskt kunna inbegripa samkönade makar.¹⁷ Efter att Ryssland antog ett förbud av "gay-propaganda" har frågan även aktualiserats i Armenien. Ett förslag om att lägga till sådan lagstiftning presenterades 2013 av den armeniska polisen som dock drog tillbaka sitt uttalande kort därefter. Inför parlamentsvalet 2018 föreslogs återigen en sådan lagstiftning av det tidigare regeringspartiet Armeniens republikanska parti. Valutgången blev sådan att partiet inte kom över parlamentets valspärr, men frågan är fortsatt föremål för diskussion och genererar anti-hbtqdemonstrationer.¹⁸

1.2.2 Den armeniska hbtq-rörelsen och politiska tendenser

Civilsamhällesorganisationer som arbetar med hbtq-frågor kan registrera sig och bedriva verksamhet i Armenien.¹⁹ Efter avkriminaliseringen av sexuella handlingar mellan män år 2003 började hbtq-rörelsen ta form.²⁰ Public Information and Need of Knowledge NGO (Pink Armenia) är en av de äldsta och mest inflytelserika hbtq-organisationerna i Armenien och grundades år 2007.²¹ Organisationen arbetar med hbtq-frågor och våld i nära relationer. I organisationens arbete ingår att dokumentera brottsfall mot hbtq-personer och tre advokater finns tillgängliga för att stötta brottsoffer med rättslig vägledning. Pink Armenias representation i landet är begränsad. Utöver i huvudstaden Jerevan har organisationen närvaro i städerna Gyumri och Vanadzor. Det finns dock inte några öppna aktivister från organisationens sida på de senare platserna och organisationen har stora svårigheter med att få hyra lokaler för sin verksamhet där.²²

I en studie uppges att det år 2016 fanns 4 000 civilsamhällesorganisationer registrerade i Armenien och att tre av dessa var öppna med att deras målgrupp inkluderade hbtq-personer.²³ Utöver Pink Armenia uppges We For Civil Equality (WFCE) och New Generation vara aktiva hbtq-organisationer i landet.²⁴ Därtill finns Right Side som är en organisation som arbetar för transpersoner och personer som befinner sig i prostitution.²⁵

Hbtq-rörelsen är inte särskilt synlig i Armenien. Få personer kommer ut och det finns en tendens att inte diskutera sin sexuella läggning och/eller könsidentitet ens med närstående.²⁶ Den höga nivån av diskriminering och psykiskt samt fysiskt våld mot hbtq-personer gör att frågor kopplade till hbtq är svåra att ta upp till diskussion, det gör också att få vill vara öppna med sin sexuella läggning eller könsidentitet vilket i sin tur begränsar hbtq-aktivismen.²⁷

---

¹⁶ PanArmenian.Net, *Same-sex marriages registered abroad are valid in Armenia*, 2017-07-03, [url](#) (Hämtad 2019-08-29); Asbarez, *Father Vazken Movsesian Joins Equality Armenia Board*, 2017-11-28, [url](#) (Hämtad 2019-09-09).

¹⁷ Armenien, *Law on Prevention of Violence within the Family, Protection of Victims of Violence within the Family and Restoration of Peace in the Family*, art. 4.

¹⁸ OpenDemocracy, *Armenia's Velvet Revolution is yet to bring change for the country's LGBT community*, 2019-06-27, [url](#) (Hämtad 2019-09-09); Eurasianet, *Ahead of elections, Armenia's opposition attacks LGBT rights*, 2018-10-31, [url](#) (Hämtad 2019-09-09); Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Armenian Bill on Gay 'Propaganda' Ban Withdrawn*, 2013-0-08, [url](#) (Hämtad 2019-09-09).

¹⁹ AI, 2017, s. 21.

²⁰ Pink Armenia, 2016, s. 12.

²¹ Pink Armenia, 2019-05-02; Pink Armenia, *About us*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-09-09).

²² Pink Armenia, 2019-05-02.

²³ Pink Armenia, 2016, s. 12.

²⁴ Ibid.; Pink Armenia, *About us*; New Generation Humanitarian NGO (NGNGO), *About us*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

²⁵ Right Side, *General information*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-10-15).

²⁶ Pink Armenia, 2016, s. 40, 50.

²⁷ Pink Armenia, 2016, s. 12, 40, 50.

Det genomförs inte några större demonstrationer eller publika evenemang för hbtq-personers rättigheter. År 2012 gjordes ett försök att hålla en marsch för mångfald (eng. "Diversity March") men evenemanget attackerades av ultranationalister och sedan dess har större publika event inte anordnats av säkerhetsskäl.²⁸ Det har exempelvis aldrig anordnats en Prideparad eller någon större manifestation i samband med IDAHOT (International Day Against Homophobia, Transphobia and Biphobia).²⁹ Aktiva hbtq-organisationer anordnar dock evenemang i mindre skala sedan flera år tillbaka.³⁰

Det ryska inflytandet är närvarande i det armeniska samhället och i politiken på många områden. Homo- och transfobisk retorik och politiska åtgärder i Ryssland har bidragit till en liknande utveckling i bl.a. Armenien.³¹ Enligt vissa källor har våldsamma incidenter som kan kopplas till homofobi ökat i Armenien sedan 2013 då förbudet av "gay-propaganda" antogs i Ryssland.³²

Sedan Armeniens s.k. "sammetsrevolution" i maj 2018 har en rad förändringsförslag för att stärka respekten för mänskliga rättigheter adresserats av den nya premiärministern Nikol Pashinjan och dennes regering. Frågan om hbtq-personers rättigheter har dock inte uppmärksamats och beskrivs som ett dilemma för det nya styret som försöker behålla en majoritet av väljarna – politiskt stöd behövs både från liberala väljare och från den socialkonservativa majoriteten.³³ Regeringen har inte fördömt attacker mot hbtq-rörelsen under det senaste året och förefaller ha som taktik att undvika ämnet om hbtq-personers rättigheter.³⁴ Pashinjan undviker frågan genom att adressera jämställdhet och att ta avstånd från populisterna istället för att explicit fördöma attacker mot hbtq-rörelsen.³⁵ Vid de få tillfällen premiärministern har uttalat sig på temat har han gjort det på ett sätt som gör det svårt att avgöra om det är någonting som ska likna ett stöd eller ett avståndstagande.³⁶ I ett tal till parlamentet i november 2018 inför evenemanget *LGBT+ Christians of Eastern Europe and Central Asia* (som sedermera ställdes in) återfinns exempel på detta otydliga förhållningssätt:

Do we accept the fact that in Armenia and any country of the world there are people who have non-traditional sexual orientation? If we accept that, what do we do? How do we treat it? In the Soviet Union, for example, there was a clear position that such people were being detained. Before that, they were being hanged, gunned etc. I have to say frankly, that the less this issue is discussed, the better for our Government, because this is a headache. Now let's decide on this, do we want to add a clause in the Criminal Code? Do we expel these people from Armenia? Or do we tell them, do not propagate for enlargement of your community and inclusion of others.³⁷

²⁸ AI, 2017, s. 21.

²⁹ Right Side, *Monitoring of the implementation of Committee of Ministers' Recommendation CM/Rec (2010)5 on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity in ARMENIA*, 2018, s. 6, [url](#) (Hämtad 2019-10-15); Europarådet, *Report of the Commissioner for Human Rights of the Council of Europe Dunja Mijatović following her visit to Armenia from 16 to 20 September 2018*, 2019-01-29, [url](#) (Hämtad 2019-10-15).

³⁰ Right Side, 2018, s. 6; Pink Armenia, *IDAHO week*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-10-15).

³¹ Pink Armenia, 2016, s. 32-33; AI, *Less Equal. LGBTI Human Rights Defenders in Armenia, Belarus, Kazakhstan, and Kyrgyzstan*, 2017, [url](#) (Hämtad 2019-10-10).

³² OpenDemocracy, 2019; Foreign Policy Centre (FPC), *Russia's 'traditional values' leadership*, 2016-05-24, [url](#) (Hämtad 2019-10-10).

³³ Pink Armenia, 2019-05-02; OpenDemocracy, 2019; Eurasianet, *After 100 days, what's new in the "new Armenia"?*, 2018-08-17, [url](#) (Hämtad 2019-09-09); Hetq, *Pashinyan Extols "Armenian Family Values" When Discussing Planned LGBT Rally in Yerevan*, 2018-10-24, [url](#) (Hämtad 2019-09-09).

³⁴ Eurasianet, 2018-08-17; Hetq, 2018; OpenDemocracy, 2019; Pink Armenia, 2019-05-02.

³⁵ Pink Armenia, 2019-05-02.

³⁶ Hetq, 2018.

³⁷ Pink Armenia, *Annual Review: Human Rights Situation of LGBT People in Armenia 2018*, 2019-05-27, s. 15, [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

Regeringens uteblivna stöd för hbtq-personer kan enligt flera källor bero på ovilja och ointresse, men frågan är samtidigt känslig och mycket polariserad. Ett uttalat stöd skulle leda till ett minskat förtroende bland väljarna. Populistiska homofoba uttalanden används som redskap för att utnyttja de negativa attityder som finns gentemot gruppen och på så vis vinna röster. Att få ett parti eller en politiker att framstå som hbtq-vänlig, bl.a. genom falska nyheter (eng. "fake news"), är ett sätt att försöka undergräva opponenteras förtroende. Sedan revolutionen, och särskilt inför parlamentsvalet 2018, försökte exempelvis det tidigare regeringspartiet få Pashinjan och den nya regeringen förknippad med hbtq-frågor.³⁸

Ett exempel på ovanstående inträffade en tid efter revolutionen då falska nyheter började florerat på sociala medier om att den nye justitieministern Artak Zeynalyan skulle lägga fram ett förslag om att legalisera homosexualitet. Zeynalyan gick ut och förnekade ryktena men nämnde inte hbtq-gruppen eller det faktum att homosexualitet inte är kriminaliserat i landet. Enligt Pink Armenia är detta ett exempel på hur oppositionsgrupper försöker diskreditera den nya regeringen och få den att framstå som "anti-nationell", och justitieministern hantering var enligt organisationen ett sätt att försöka "rentvå sig" från anklagelserna om att driva hbtq-frågor.³⁹

I april 2019 höll transaktivisten Lilit Martirosyan, som själv är transperson, ett tal till parlamentet om den svåra situationen för transpersoner i landet. Flera politiker tog därefter avstånd från hbtq-gruppen genom offentliga uttalanden. Händelsen följdes av våldsamma anti-hbtq-protester.⁴⁰ Martirosyan mottog dödshot och lokal press gick ut med flera transaktivisters hemadresser.⁴¹

Pink Armenias företrädare uppger att det har skett förbättringar bland parlamentarikerna vad gäller attityder kring hbtq. Tidigare fanns fler politiker som ägnade sig åt vad som skulle kunna klassas som grov hets mot folkgrupp. Idag är uttalat homofoba parlamentariker i minoritet och det finns även de ledamöter som är mer öppensinnade och som lämnar stöttande uttalanden. Majoriteten har dock mer av en neutral hållning och hbtq-frågor är fortsatt osynliga.⁴²

Trots ett näst intill obefintligt politiskt stöd och den svåra miljön för hbtq-främjande arbete beskriver Pink Armenias företrädare små ljusglimtar där det tas positiva steg framåt. Det finns exempelvis planer på att skapa ett jämställdhetsorgan under ombudsmannens kontor. Därtill har Argentinas ambassad kunnat resa pride-flaggan på den internationella dagen mot homofobi relativt "smärtfritt".⁴³

---

³⁸ Pink Armenia, 2019-05-02; EVN Report, *Rainbow Hysteria: How LGBT Issues Became a Mainstream Topic of Conversation*, 2019-02-26, [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

³⁹ Pink Armenia, 2019-05-27, s. 24-25.

⁴⁰ Utländsk beskickning (B), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02; Pink Armenia, 2019-05-02; Eurasianet, *Armenia roiled by transgender woman's speech in parliament*, 2019-04-10, [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

⁴¹ New York Times, *A Trans Woman Got 3 Minutes to Speak in Armenia's Parliament Threats Followed.*, 2019-04-26, [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

⁴² Pink Armenia, 2019-05-02.

⁴³ Ibid.; Pink Armenia, *Foreign embassies in Armenia are celebrating LGBT day*, 2018-05-17, [url](#) (Hämtad 2019-09-09).

2. Att komma ut i Armenien

2.1 Omgivningens syn på hbtq-personer

2.1.1 Attityder, kunskap och influerande aktörer

Den allmänna attityden mot hbtq-personer är påtagligt negativ i Armenien. I en studie från 2017 av Pew Research Centre ansåg 98 procent av tillfrågade armenier att homosexualitet var moraliskt fel och 97 procent ansåg att homosexualitet inte ska accepteras av samhället.⁴⁴

Det finns en begränsad förståelse och kunskap om sexuell läggning och könsidentitet som bidrar till den negativa samhällsattityden.⁴⁵ Förekomsten av stereotypa uppfattningar är utbrett.⁴⁶ I en studie av Pink Armenia från 2016 trodde 84 procent av respondenterna att homosexualitet har en tendens att sprida sig. Många ansåg att allmänheten bör begränsa homosexualitetens spridning genom att propagera heterosexualitet och "riktiga" värderingar.⁴⁷

För att mäta stereotypers prevalens fick respondenterna i Pink Armenias studie ta ställning till ett antal påståenden om homosexuella män och kvinnor. De vanligaste stereotypa uppfattningarna var att homosexuella män är känsliga, konstnärliga och kreativa, lägger särskilt mycket vikt vid sitt utseende och sin klädstil och därtill är feminina. Av respondenterna höll 60 procent med påståendet om att homosexuella män är pedofiler och 56 procent höll med påståendet om att gruppen sprider HIV/Aids. Vad gäller lesbiska kvinnor var resultaten inte lika enstämmiga, enligt Pink Armenia är kunskapen om denna grupp generellt sett låg och en hög andel av respondenterna upplevde att det var svårt att besvara frågorna som ställdes. De mest frekventa stereotyperna var att lesbiska kvinnor är starka och självständiga, aggressiva, radikala feminister och manshatare.⁴⁸

Enligt Pink Armenia associeras hbtq-personer främst med homosexuella personer eftersom det finns en bredare allmän debatt om gruppen som armenier i allmänhet följaktligen har blivit mer bekanta med. Av samma anledning och med begränsad kunskap om sexuell läggning och könsidentitet tenderar allmänheten att betrakta hbtq-personer som antingen homosexuella män eller lesbiska kvinnor. Transpersoner och bisexuella har en mer begränsad röst i samhället och är mindre synliga för allmänheten. Respondenterna i Pink Armenias undersökning hade svårt att förstå innebörden av bisexualitet och trans samt att särskilja grupperna från homosexuella personer.⁴⁹

Som tidigare nämnts har den armeniska hbtq-rörelsen en begränsad synlighet i landet och få personer är öppna med en normbrytande sexuell läggning eller könsidentitet.⁵⁰ Allmänhetens interaktion med öppna hbtq-personer är på så vis låg. Av de tillfrågade i Pink Armenias studie kände en av tolv respondenter en hbtq-person. De som kände en hbtq-person

---

⁴⁴ Pew Research Center, *Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe*, 2017-05-10, s. 27, 106, 108, [url](#) (Hämtad 2019-10-09).

⁴⁵ EVN Report, 2019; Heinrich Böll Stiftung, *Unearthing the Gender discourse in Armenia: from Hysteria to Constructive Dialogue*, 2017-02-17, [url](#) (Hämtad 2019-10-18).

⁴⁶ AGORA, *Harsh Reality: "Negative stereotypes" blamed for ill-treatment of LGBT in Armenia*, 2016-01-26, [url](#) (Hämtad 2019-10-10); Pink Armenia, 2016, s. 40.

⁴⁷ Pink Armenia, 2016, s. 38.

⁴⁸ Ibid., s. 37-38.

⁴⁹ Ibid., s. 42.

⁵⁰ Utländsk beskickning (A), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02; Utländsk beskickning (B), 2019; OpenDemocracy, 2019; Pink Armenia, 2019-05-02.

kände endast en eller två sådana personer och det rörde sig framför allt om homosexuella män.⁵¹

Det finns en näst intill obefintlig skillnad mellan olika ålderskategorier vad gäller attityden gentemot hbtq-personer.⁵² Pink Armenias företrädare kan inte se några mönster som visar på generationsskillnader i den allmänna attityden. Företrädaren pekar på den obligatoriska militärtjänsten som en hämmande faktor för framväxten av en generation med mer liberala åsikter. Unga män spenderar två års tid i en miljö som enligt företrädaren skapar "våldsamma patriarkala objekt".⁵³

De utbredda negativa attityderna och den generellt sett låga kunskapen om sexuell läggning, könsidentitet och därtill källkritik gör den armeniska samhällsopinionen sårbar för att påverkas av falska nyheter, populistiska uttalanden och det polariserade medielandskapet. Detta spär på negativa attityder och förstärker stereotypa bilder och fördomar om hbtq-personer.⁵⁴ Hbtq-gruppen blir därtill föremål för hets och hat i offentliga uttalanden av bl.a. politiska företrädare, ultra-nationalistiska grupperingar och den armeniska apostoliska kyrkan.⁵⁵

Det är vanligt att hbtq betraktas som ett utländskt fenomen som har importerats till Armenien från väst.⁵⁶ 66 procent av respondenterna i Pink Armenias studie trodde att det var under influenser av västerländska värderingar som människor "ändrade" sexuell läggning.⁵⁷ Denna uppfattning är ett vanligt föremål för populistisk retorik där armenisk nationalism ställs mot västerländska värderingar, där machomannen ställs mot den homosexuella mannen och där Eurasien ställs mot Europa.⁵⁸

Den armeniska apostoliska kyrkan har en tung maktposition inom den politiska och sociala sfären i Armenien och har en uttalat negativ hållning gentemot hbtq-gruppen.⁵⁹ Kring 94 procent av den armeniska befolkningen uppskattas identifiera sig med samfundet.⁶⁰ Pink Armenias företrädare beskriver kyrkan som aggressiv men menar att aggressionen inte befinner sig på samma allvarliga nivå som hos den ortodoxa kyrkan i grannlandet Georgien. I Armenien har en präst t.o.m. blivit straffad av kyrkan efter ett homofobt uttalande.⁶¹ Foreign Policy Center (FPC) uppger likaså i en rapport att den armeniska apostoliska kyrkan har en mjukare hållning än andra kristna samfund som vill utge sig för att vilja skydda "traditionella värderingar", i kontrast till exempelvis protestantiska samfund som har en särskilt hård hållning i frågan om hbtq-personers rättigheter.⁶²

2.1.2 Tradition, normer och familj

Få personer lever öppet med en normbrytande könsidentitet eller sexuell läggning i Armenien.⁶³ Det sociala trycket som härrör från konservativa värderingar om familjekonstellationer,

---

⁵¹ Pink Armenia, 2016, s. 11.

⁵² EVN Report, 2019; Pew Research Center, 2017, s. 28, 106.

⁵³ Pink Armenia, 2019-05-02.

⁵⁴ EVN Report, 2019.

⁵⁵ Pink Armenia, 2019-05-02.

⁵⁶ PONARS Eurasia, *Eurasian Family versus European Values. The Geopolitical Roots of "Anti-Genderism" in Armenia*, oktober 2017, s. 2 f., [url](#) (Hämtad 2019-10-10).

⁵⁷ Pink Armenia, 2016, s. 38.

⁵⁸ PONARS Eurasia, 2017, s. 2 ff.

⁵⁹ Pink Armenia, 2019-05-02; FPC, *Traditional religion and political power: Examining the role of the church in Georgia, Armenia, Ukraine and Moldova*, oktober 2015, s. 35, [url](#) (Hämtad 2019-10-10).

⁶⁰ USDOS, *2018 Report on International Religious Freedom: Armenia*, 2019-06-21, s. 2, [url](#) (Hämtad 2019-10-14).

⁶¹ Pink Armenia, 2019-05-02; Pink Armenia, 2016, s. 12.

⁶² FPC, 2015, s. 33.

⁶³ Utländsk beskickning (A), 2019; Utländsk beskickning (B), 2019; OpenDemocracy, 2019.

könsroller och sexualitet är så intensivt att många hbtq-personer inte kommer ut.⁶⁴ Hbtq-personer accepteras generellt sett inte och kan utsättas för psykiskt och fysiskt våld, diskriminering och trakasserier i livets olika sfärer.⁶⁵

Sexuella relationer är i sig ett känsligt ämne i Armenien.⁶⁶ Att öppet visa affektion genom att exempelvis kyssas kan anses opassande även för heterosexuella par. I Pink Armenias attitydundersökning uppgav 60,3 procent av respondenterna att de ansåg det vara oacceptabelt att en man och en kvinna kysstes offentligt, andelen steg till 97,5 procent om samma situation gällde lesbiska kvinnor eller homosexuella män. Att en man och en kvinna håller hand i det offentliga rummet var acceptabelt för 94,9 procent av deltagarna i studien medan 90,7 procent och 93,8 procent ansåg samma situation vara oacceptabel om det gällde ett lesbiskt par eller två homosexuella män.⁶⁷

Uppfattningen om kön och könsroller är generellt sett traditionell och konservativ vilket bidrar till den negativa synen på personer som överskrider socialt accepterade könsnormer.⁶⁸ Särskilt negativ tycks synen vara på individer som anses bryta mot ideal om manlighet, exempelvis feminina homosexuella män eller transkvinnor.⁶⁹ Enligt vissa källor är en vanlig uppfattning, som framförallt tycks röra sig om män och manlighet, att det inte går att vara armenier och homosexuell.⁷⁰ Transpersoner befinner sig i en särskilt sårbar situation där de möter starkt förakt och avståndstagande. Enligt Pink Armenia associerar allmänheten genus med det biologiska könet och betraktar transpersoner som avvikande från det "naturliga".⁷¹

I förhållande till homosexuella män beskrivs lesbiska kvinnor som en osynlig grupp vilket medför både för- och nackdelar. I en artikel av OpenDemocracy menar en lesbisk kvinna att det är lättare för lesbiska kvinnor än andra hbtq-grupper att leva i parrelationer då systerskapet fungerar som en sorts täckmantel. Att två kvinnor håller hand ses t.ex. som ett tecken på vänskap.⁷² Men samtidigt har uppfattningen om systerskap en osynliggörande effekt och gör att relationer mellan kvinnor inte tas på allvar.⁷³ Uppfattningen om att lesbiska kvinnor kan bli "botade" genom att ha samlag med en man förekommer exempelvis.⁷⁴ I en intervju uttrycker en hbtq-aktivist frustration över att rörelsen är mansorienterad och att andra grupper än homosexuella män hamnar i skymundan.⁷⁵

Familjen har historiskt utgjort ett fundament i det armeniska samhället och fungerat som den enskilde individens skyddsnät. I frånvaron av en självständig armenisk stat blev familjen den institution som upprätthöll armenisk kultur, identitet och tradition. I dagsläget fortsätter familjen att vara en av de mest betydelsefulla kulturella symbolerna och betraktas som en

---

⁶⁴ Danish Institute for Human Rights & COWI, *Study on Homophobia, Transphobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity. Sociological Report: Armenia*, [odaterad], s. 3, [url](#) (Hämtad 2019-10-19).

⁶⁵ Utländsk beskickning (A), 2019; Utländsk beskickning (B), 2019; OpenDemocracy, 2019.

⁶⁶ Chai Kana, *Let's (Not) Talk About Sex in Armenia*, 2017-07-31, [url](#) (2019-10-14).

⁶⁷ Pink Armenia, 2016, s. 45.

⁶⁸ Pew Research Center, 2017, s. 29, 114; Pink Armenia, 2016, s. 38.

⁶⁹ OpenDemocracy, 2019; Pink Armenia, 2016, s. 44.

⁷⁰ OpenDemocracy, 2019; Armenian Weekly, *'You have no right to call yourself Armenian' Say Gay Man's Attackers*, 2019-02-19, [url](#) (Hämtad 2019-10-14).

⁷¹ Pink Armenia, 2016, s. 43.

⁷² OpenDemocracy, 2019.

⁷³ Ibid.; Armenian Weekly, *Reaching Out to All Armenians: 'Equality Armenia' and the Fight for LGBTQ Rights*, 2018-02-05, [url](#) (Hämtad 2019-10-14).

⁷⁴ Open Caucasus Media, *'Why can't I kiss my girlfriend in public?'*, 2017-03-30, [url](#) (Hämtad 2019-10-14); OpenDemocracy, 2019.

⁷⁵ Qlit, *Is the Grass Always Greener on the Other Side? Interview about Lesbian* Life in Armenia*, 2019-08-16, [url](#) (Hämtad 2019-10-17).

central institution i nationens kollektiva narrativ.⁷⁶ Familjens sammanhållning och familjebildandets vikt som kulturella segment gör ämnen om homosexualitet och könsidentitet känsliga och bidrar till negativa attityder gentemot hbtq-personer. Den armeniska apostoliska kyrkan, ultranationalistiska rörelser och andra konservativa segment ställer ofta traditionella familjevärdering mot homosexualitet i sin retorik där homosexualitet porträtteras som någonting omoraliskt.⁷⁷

Det armeniska samhället har en hög grad av social kontroll och det förekommer att släktingar eller grannar försöker kontrollera unga människors liv.⁷⁸ Att två personer av samma kön bor ihop kan väcka misstankar hos omgivningen enligt Pink Armenias företrädare. Åldern spelar dock in, yngre personer kan lättare bo ihop bakom täckmanteln att de är studenter och delar lägenhet av ekonomiska skäl. Kvinnor som bor ihop tenderar generellt sett inte att väcka misstankar enligt företrädaren, förutom vid ca 35-40 års ålder då omgivningen kan bli något misstänksam.⁷⁹

2.2 Förekomsten av våld och trakasserier

Hbtq-personer kan utsättas för psykiskt och fysiskt våld, diskriminering och trakasserier i livets olika sfärer.⁸⁰ Sannolikt finns ett stort mörkertal vad gäller våld mot individer ur denna grupp.⁸¹

Den armeniska strafflagstiftningen saknar bestämmelser om hatbrott mot hbtq-personer och rättsvårdande myndigheter för inte statistik över brott mot denna grupp.⁸² Enligt statistik från OSSE registrerade den armeniska polisen 14 hatbrott under 2017, det är dock oklart på vilka grunder dessa siffror har registrerats. Andra källor rapporterade uppgifter om 13 hatbrott med grund i offrets sexuella läggning eller könsidentitet.⁸³ Under 2018 registrerade Pink Armenia 25 våldsbrott med nyss nämnda motiv.⁸⁴ Organisationen Right Side uppger i en rapport att organisationen dokumenterade 100 fall av hatbrott mot transpersoner under januari 2016 till och med 31 oktober 2017. De flesta incidenter ska ha ägt rum i cruising-områden (områden där personer träffas för sexuella möten) eller på andra allmänna platser.⁸⁵

Företrädaren för en utländsk beskickning i Jerevan menar att individer som identifieras som homosexuella provocerar allmänheten till den grad att de riskerar att bli misshandlade eller mördade i det offentliga rummet.⁸⁶ Företrädarna för en annan utländsk beskickning instämmer i att hbtq-personer lever under verkligt farliga förhållanden i Armenien och att ett beteende där en person offentligt ger uttryck för en normbrytande sexuell läggning eller könsidentitet kan vara förenat med livsfara. Företrädarna har dock inga uppgifter om att några

---

⁷⁶ EVN Report, *Independence Generation: Perceptions of Family and Marriage*, 2017-08-25, [url](#) (Hämtad 2019-10-18).

⁷⁷ OpenDemocracy, "Armenia first": behind the rise of Armenia's alt-right scene, 2019-09-04, [url](#) (Hämtad 2019-10-18); OpenDemocracy, *In Armenia, gender is geopolitical*, 2016-04-19, [url](#) (Hämtad 2019-10-18); Eurasianet, 2018.

⁷⁸ OpenDemocracy, 2019.

⁷⁹ Ibid.; Pink Armenia, 2019-05-02.

⁸⁰ Utländsk beskickning (A), 2019; Utländsk beskickning (B), 2019; OpenDemocracy, 2019.

⁸¹ Pink Armenia, 2019-05-02.

⁸² Ibid.; *Criminal Code*, 2003; Right Side, 2018, s. 3.

⁸³ Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), *Hate Crime Reporting. Armenia*, 2017, [url](#) (Hämtad 2019-10-10).

⁸⁴ Pink Armenia, 2019-05-27, s. 1.

⁸⁵ Right Side, 2018, s. 3; ILGA-Europe, *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian Gay, Bisexual, Trans and Intersex People*, 2019-02-08, s. 22, [url](#) (Hämtad 2019-10-15).

⁸⁶ Utländsk beskickning (A), 2019.

mord ska ha skett på grund av att någon är en hbtq-person, men de har hört talas om allvarlig aggression.⁸⁷

Enligt Pink Armenias företrädare är attacker i det offentliga rummet inte särskilt vanligt, men organisationen har dokumenterat flera fall och menar att det förmodligen finns ett stort mörkertal. Det händer att förövare upprättar falska profiler på sociala medier för att locka till sig hbtq-personer och utsätta dem för våld och övergrepp, under 2018 rörde det sig om en till två fall.⁸⁸

Pink Armenia uppger att hbtq-personer framförallt är exponerade för våld i nära relationer där födelsefamiljen utgör förövarna. I de 30 våldsbrott som organisationen registrerade under 2018 utgjordes förövarna i första hand av familjemedlemmar, i andra hand rörde det sig om slumpmässiga personer. Organisationens uppgifter om hbtq-personer som utsätts för våld, slängs ut ur hemmet eller frihetsberövas av sin födelsefamilj.⁸⁹

I en artikel av OpenDemocracy uppger en psykolog som arbetar med föräldrar till barn som är hbtq att många homosexuella män och kvinnor utsätts för olika s.k. "behandlingar" av sina familjer – de skickas till psykiatriska sjukhus eller till kyrkan för att "botas".⁹⁰ Även Pink Armenias företrädare beskriver att det är vanligt att skicka sina barn till Ryssland för att få bort dem från den person man tror har "gjort" barnet homosexuellt.⁹¹

Människorätsaktivister som arbetar för hbtq-personers rättigheter möter våld från allmänheten.⁹² Enligt företrädaren för Pink Armenia finns en stereotyp bild hos många om att hbtq-personer åtnjuter ett extra skydd hos polis och säkerhetstjänst. Fördomen har en något avskräckande effekt hos potentiella förövare, men situationen är inte säker och offentliga hbtq-personer har ingen skyddad status. Företrädaren är själv en offentlig homosexuell man och beskriver hur han efter uttalanden i media ser till att gömma sig i perioder för sin egen säkerhet. Vidare beskriver företrädaren andra säkerhetsåtgärder såsom att inte interagera med grannar, flytta en till två gånger per år och inte beställa exempelvis hämtmat till hemadressen.⁹³

2.2.1 Särskilt sårbara profiler

Personer som bryter mot normer om manlighet på ett synligt sätt är exponerade för diskriminering, våld och trakasserier av omgivningen.⁹⁴ Transpersoner pekas ut som en sårbar grupp i sig av flera källor⁹⁵, men transpersoner som befinner sig i prostitution uppges vara särskilt sårbara då de exponeras för våld både i sitt könsuttryck och i den utsatthet som prostitution i sig föranleder.⁹⁶ Transpersoner har mycket svårt att få anställning till följd av den diskriminering och förakt de kan möta på arbetsmarknaden. Enligt organisationen Right Side riskerar många transpersoner som kommer ut att bli hemlösa, utnyttjas på den svarta arbetsmarknaden eller hamna i prostitution för att kunna försörja sig.⁹⁷ Enligt det amerikanska utrikesdepartementet, som refererar till människorätsorganisationer, riskerar personer som befinner sig i prostitution

---

⁸⁷ Utländsk beskickning (B), 2019.

⁸⁸ Pink Armenia, 2016, s. 11.

⁸⁹ Pink Armenia, 2019-05-02.

⁹⁰ OpenDemocracy, 2019.

⁹¹ Pink Armenia, 2019-05-02.

⁹² Pink Armenia, 2016, s. 11.

⁹³ Pink Armenia, 2019-05-02.

⁹⁴ OpenDemocracy, 2019; Pink Armenia, 2016, s. 44; Utländsk beskickning (B).

⁹⁵ Right Side, 2018, s. 9; OpenDemocracy, 2019; Pink Armenia, 2016, s. 43.

⁹⁶ Pink Armenia, 2019-05-27, s. 5.

⁹⁷ Right Side, 2018, s. 9.

(inklusive transpersoner i prostitution) att utsättas för diskriminering och våld från sin omgivning. Gruppen uppges även vara sårbar för att utsättas för polisvåld.⁹⁸

En individs beroendeförhållande till familjen kan också utgöra en sårbarhetsfaktor. Många hbtq-personer kommer inte ut inför sin födelsefamilj då de har ett starkt socialt och ekonomiskt beroendeförhållande till den.⁹⁹ I en studie från 2016 av Friedrich Ebert Stiftung (FES) undersöktes oro, tankar, ambitioner, värderingar och livsstil bland unga armenier (14 till 29 år). Bland respondenterna uppgav 87,8 procent att deras huvudsakliga mål i livet var att göra sina föräldrar stolta. De flesta hade bott med sina föräldrar eller andra nära släktingar under det senaste året. Endast 2,2 procent uppgav att de levde helt själva och endast 1,8 procent levde i en bostad som de betalade för på egen hand. Vad gäller inkomstkällor uppgav 49,9 procent att deras inkomstkälla bestod av föräldrarnas ekonomiska stöd medan 18,9 procent uppgav att de hade en egen privat inkomst i form av exempelvis lön. Beroendet av föräldrarnas ekonomiska stöd visade sig vara förhållandevis stort inom alla ålderskategorier, ända upp till 29 års ålder.¹⁰⁰ Beroendeförhållandet tycks vara än starkare bland kvinnor än bland män. Flera källor vittnar om att unga kvinnors liv kontrolleras i högre utsträckning än unga mäns liv p.g.a. högre sociala förväntningar på deras beteende.¹⁰¹ Kvinnor är dessutom i högre grad beroende av andra personer för sin försörjning och har anställning i lägre utsträckning än män.¹⁰²

3. Myndighetsreaktioner

3.1 Hbtq-personers låga anmälningsbenägenhet

Allmänhetens tillit till rättsväsendet är i sig låg i Armenien.¹⁰³ De flesta brottsutsatta hbtq-personer vill inte vända sig till polisen eller ta sitt fall till domstol. Ärendena tenderar istället att stanna vid att civilsamhällsorganisationer dokumenterar de brott som rapporteras till dem, men mörkertalet är sannolikt stort.¹⁰⁴

Oviljan att involvera polisen härrör från flera faktorer som påverkar institutionens förtroende bland hbtq-personer. Det finns en rädsla för att uppgifter om ens sexuella läggning eller könsidentitet ska läcka ut till allmänheten vid en polisanmälan. Därtill återfinns allmänhetens negativa attityder gentemot hbtq-gruppen även inom statliga institutioner.¹⁰⁵ Right Side uppger att många transpersoner är rädda för polisen och att de betraktar våldet som oundvikligt och därför inte vill upprätta en anmälan.¹⁰⁶

---

⁹⁸ USDOS, 2019, s. 39

⁹⁹ Human Rights House, *The reality of LGBT+ activism in Armenia*, 2017-06-27, [url](#) (Hämtad 2019-10-17); Pink Armenia, *Coming Out*, 2019-10-11, [url](#) (Hämtad 2019-10-17).

¹⁰⁰ Friedrich Ebert Stiftung (FES), *Independence Generation. Youth Study 2016 – Armenia*, s. 3, 41, 151-153, 185-186, 2016, [url](#) (Hämtad 2019-10-16).

¹⁰¹ Ibid., s. 10; Austrian Studies in Social Anthropology, *Migration and its Impact on Armenia. A field practice*, 2017, s. 27, 51-52, [url](#) (Hämtad 2019-10-17); The Weekender, 'Agents for change': *The intersection of Armenian feminism and Instagram*, 2019-02-22, [url](#) (Hämtad 2019-10-17).

¹⁰² FES, s. 10; Asian Development Bank (ADB), *Armenia Country Gender Assessment*, juli 2015, s. 23-27, [url](#) (Hämtad 2019-10-17).

¹⁰³ Transparency International (TI), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02; Armenien, Justitiedepartementet, 2019.

¹⁰⁴ Pink Armenia, 2019-05-02; Right Side, 2018, s. 3-4.

¹⁰⁵ Pink Armenia, 2019-05-27, s. 9-10; Pink Armenia, 2019-05-02.

¹⁰⁶ Right Side, 2018, s. 4.

3.2 Rättsvårdande myndigheter

Pink Armenias företrädare upplever att polisen hanterar hot på ett otillfredsställande sätt. Organisationen tar dagligen emot hotelser och samtliga polisanmäls. Enligt källan frågar polisen i normalfallet den misstänkte vid förhör om tanken var att fullfölja det som sades eller skrevs, varpå personen släpps om svaret är nekande. Polisen ser på så vis inte något brott eftersom de i första hand lyssnar på förövarens intentioner istället för att se till allvaret i hoten.¹⁰⁷ Efter sitt uppmärksammade tal till parlamentet mottog transaktivisten Lilit Martirosyan en mängd dödshot via e-post och Facebook och upplevde att polisen inte gjorde någonting för att skydda henne.¹⁰⁸

Återkommande kritik mot brottsutredande organ är att motivens grund i offrens könsidentitet eller sexuella läggning inte tas i beaktande.¹⁰⁹ Det finns dock, som tidigare nämnts, inte någon lagstiftning om hatbrott på dessa grunder.¹¹⁰

I sina respektive årsrapporter från 2018 redogör Pink Armenia och Right Side för inhämtade uppgifter om brott som har sin grund i offrens sexuella läggning och/eller könsidentitet. I Right Sides rapport, som enbart rör brott mot transpersoner, uppges att mycket få fall polisanmäldes och rapporten beskriver inte polisens agerande i enskilda fall.¹¹¹ Av de fall som redovisas i Pink Armenias rapport lades många ärenden ner eftersom offret drog tillbaka sin anmälan.¹¹²

I de fall där reaktioner från polis eller brottsutredande organ nämns i Pink Armenias rapport har åtgärder vidtagits från myndighetshåll; utredningar har initierats och vissa ärenden har tagits till domstol.¹¹³ Pink Armenia anser dock att brott mot hbtq-personer inte utreds tillräckligt effektivt eller oberoende.¹¹⁴ Två allvarliga våldsbrott mot transpersoner beskrivs i organisationens årsrapport. Den kritik som riktas mot utredande myndigheter är att fallen inte klassificerades som tillräckligt allvarliga brott. Pink Armenia argumenterar för att förövarnas handlande, platserna för brotten och offrets fysiska skador talar för bl.a. mordförsök medan utredande organ klassificerade brotten som misshandel.¹¹⁵

Konsulterade källor varierar i sin beskrivning av den armeniska polisens integritet. Transparency International (TI) uppger att polisens möjlighet att bereda enskilda individer skydd varierar från fall till fall, en hbtq-person skulle kunna ha svårt att få skydd.¹¹⁶ ILGA-Europe beskriver den armeniska polisen som samarbetsvillig men pekar på att det utbredda motståndet mot hbtq-gruppen i samhället gör att polisen kapacitetsmässigt inte kan erbjuda ett absolut skydd.¹¹⁷ Även Right Side uppger att polisen har varit samarbetsvillig då organisationen har anordnat mindre evenemang för transpersoners rättigheter.¹¹⁸

Pink Armenias företrädare beskriver poliser som "extremt homofoba" och uppger att de under utredningar använder ett diskriminerande språk, vilket bidrar till att enskilda inte vill

---

¹⁰⁷ Pink Armenia, 2019-05-02.

¹⁰⁸ France24, *Armenia transgender woman faces death threats after parliament speech*, 2019-06-17, [url](#) (Hämtad 2019-10-18).

¹⁰⁹ Pink Armenia, 2018, s. 5, 25; Open Caucasus Media, *Nine queer rights activists attacked by mob in Armenia*, 2018-08-06, [url](#) (Hämtad 2019-10-18).

¹¹⁰ *Criminal Code*, 2003.

¹¹¹ Right Side, 2018, 3 ff.

¹¹² Pink Armenia, 2018, s. 4-13.

¹¹³ Ibid., s. 4-13.

¹¹⁴ Ibid., s. 25.

¹¹⁵ Ibid., s. 4-5.

¹¹⁶ TI, 2019.

¹¹⁷ ILGA-Europe, 2019, s. 22.

¹¹⁸ Right Side, 2018, s. 3-4.

vända sig till dem. Företrädaren ger ett exempel på ett fall där en man hade stämt träff med en annan man genom en dejtingapplikation för homosexuella. Det visade sig dock vara ett bakhåll varpå han våldtogs, misshandlades och rånades. När fallet polisanmälades tog polisen inte det på allvar. Vid anklagelsen om sexuellt övergrepp skrattade polisen och menade på att det inte kunde ha varit ett övergrepp eftersom de hade bestämt träff i syfte att ha sex. Slutligen registrerade polisen anmälan och den misstänkte häktades, ärendet handläggs fortfarande av armeniska myndigheter.¹¹⁹

Pink Armenia ger exempel på ett annat ärende där nio hbtq-personer utsattes för en organiserad attack i en privat bostad. Polisen dröjde med att anlända till platser och ärendet registrerades först när Pink Armenia ingrep. Polisens attityd uppgavs vara bristfällig; de hånade hbtq-personerna samtidigt som de var trevliga och skämtsamma med de misstänkta. Polisen uppmanade därtill de misstänkta gärningsmännen att erkänna så att de skulle kunna komma ifråga för en amnesti.¹²⁰

Även i en artikel av OpenDemocracy vittnar en hbtq-aktivist om homofoba attityder bland poliser. Efter att ha blivit misshandlad i centrala Jerevan ska poliser ha sagt till hbtq-aktivisten att homosexuella inte har någonting i Armenien att göra och att det var därför offret hade utsatts.¹²¹

Som tidigare nämnts far vissa hbtq-personer illa i sina hem där familjemedlemmar (födelsefamiljen) är förövarna. En vanlig reaktion från polisen är enligt Pink Armenia att hänvisa till att sådana problem ska lösas inom familjen. Det är inte heller ovanligt att polisen läxar upp offret om att anpassa sig och inte vara "så homosexuell".¹²²

Pink Armenias företrädare beskriver även domare som "extremt homofoba".¹²³ Migrationsanalys noterar emellertid att väldigt få fall tas vidare till domstol med anledning av den låga anmälningsbenägenheten och att många hbtq-personer tenderar att dra tillbaka sina anmälningar. Det finns därför lite information att tillgå gällande huruvida homo- och transfobiska attityder inom domstolsväsendet påverkar utgången i enskilda fall. I Pink Armenias senaste årsrapport lyfts ett fall fram där domstolen gav en hbtq-person rätt i en överklagan. Utredningsledaren hade valt att lägga ner ärendet med hänvisning till den benådning som utfärdades i samband med Jerevans 2800-årsdag. Beslutet överklagades till första instans. Överklagan bifölls och ärendet återförvisades för vidare utredning.¹²⁴

3.2.1 Förekomsten av polisvåld

Som tidigare nämnts uppger det amerikanska utrikesdepartementet, som refererar till ej namngivna människorättsorganisationer, att transpersoner som befinner sig i prostitution är sårbara för att utsättas för polisvåld.¹²⁵

En utländsk beskickning i Jerevan uppger att de inte har några uppgifter om polisövergrepp mot hbtq-personer.¹²⁶ Inte heller Pink Armenia har några uppgifter om polisvåld mot hbtq-personer utöver ett fall från 2018 där en transperson hånades och misshandlades av poliser på en polisstation. Händelsen filmades och videon lades upp på Youtube.¹²⁷ Det ameri-

---

¹¹⁹ Pink Armenia, 2019-05-02.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ OpenDemocracy, 2019.

¹²² Pink Armenia, 2019-05-02.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Pink Armenia, 2019-05-27, s. 9.

¹²⁵ USDOS, 2019, s. 39

¹²⁶ Utländsk beskickning (B), 2019.

¹²⁷ Pink Armenia, 2019-05-02.

kanska utrikesdepartementet beskriver händelsen som att två transpersoner försökte attackera en av sina förövare på en polisstation och att de då blev arresterade. Transpersonerna uppgav senare att de hade blivit misshandlade av sex poliser under tiden de var arresterade och att de hölls i handklovar i över 72 timmar. En av de arresterade släpptes medan den andra togs till fängelset Nubarashen. Fängelseadministrationen informerade åklagarkontoret om att personen hade tecken på fysisk misshandel på sin kropp och enligt den interna kontrollmekanismen State Inspection Service (SIS) hade ett brottmål om tortyr öppnats mot en polis som anklagades för misshandeln. Transpersonen som kvarhölls i arrest anklagades för huliganism.¹²⁸

Av de hundra fall av hatbrott mot transpersoner som Right Side dokumenterade under 2016 och 2017 ägde fem fall rum på polisstationer.¹²⁹

4. Alternativa möjligheter till stöd och skydd

4.1 Frivilligorganisationers kapacitet

Pink Armenia erbjuder rättsligt och psykologiskt stöd till hbtq-personer. Organisationen bevakar även rättegångar och stöttar brottsutsatta hbtq-personer genom att närvara eller erbjuda rättslig representation i kontakt med polis och domstolar.¹³⁰

Enligt organisationen Right Sides hemsida erbjuder organisationen rättslig vägledning för transpersoner och personer som befinner sig i prostitution och rättslig representation för dessa grupper i kontakt med armeniska myndigheter.¹³¹

Befintliga frivilligorganisationer har begränsade möjligheter att erbjuda skyddat boende för hbtq-personer och det finns inte några boenden som drivs i statlig regi.¹³² Civilsamhällesorganisationen Women's Support Center är den enda organisation i landet som erbjuder skyddade boenden, men organisationen är inriktad på kvinnor som faller offer för våld i hemmet och deras medföljande barn. Män tillåts inte vistas på de skyddade boendena.¹³³

4.2 Geografisk variation

Det finns en stor skillnad mellan stad och landsbygd vad gäller hbtq-personers livsvillkor. I Jerevan och andra stora städer är situationen bättre eftersom de erbjuder en högre grad av anonymitet och mindre social kontroll. Toleransen är därtill något bättre i städerna. På landsbygden uppges det däremot näst intill vara omöjligt att leva som hbtq-person och av den

---

¹²⁸ USDOS, 2019, s. 38.

¹²⁹ Right Side, 2018, s. 3.

¹³⁰ Pink Armenia, *Services and activities*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-10-17); Pink Armenia, *LGBT community wants to be aware of their rights*, 2019-07-24, [url](#) (Hämtad 2019-10-18).

¹³¹ Right Side, *Human Rights*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-10-17).

¹³² Pink Armenia, 2019-05-02.

¹³³ Women's Support Center, *Help & Advice*, [odaterad] [url](#) (Hämtad 2019-10-17); Armenian Weekly, *Help Armenia's Women's Support Center Continue to Provide Shelter to Women and Children*, 2018-12-13, [url](#) (Hämtad 2019-10-17).

anledningen sker en stor intern migration av hbtq-personer som flyttar till städerna.¹³⁴ Men även i större städer döljer hbtq-personer sin sexualitet/könsidentitet inför omgivningen för att undvika trakasserier, våld och diskriminering.¹³⁵

Graden av ekonomisk självständighet kan också påverka en persons möjlighet att byta bostadsort. Som tidigare nämnt är exempelvis många unga armenier beroende av ekonomiskt stöd av sina föräldrar (se [kapitel 2.2.1](#)).¹³⁶ Enligt Pink Armenias företrädare passar många hbtq-personer på att flytta till städerna för att få större frihet i samband med att de ska börja studera på universitetet. Det är vanligt förekommande att de får sin lägenhetshyra finansierad av familjen.¹³⁷

5. Sammanfattande analys

Sedan revolutionen i maj 2018 har en rad förändringsförslag för att stärka respekten för mänskliga rättigheter adresserats av Pashinjan och den nya regeringen. Frågan om hbtq-personers rättigheter ges dock fortsatt inte någon uppmärksamhet i kommande lagstiftning eller reformplaner, utan används snarare som ett verktyg av oppositionen för att undergräva förtroendet hos det nya styret genom att försöka få det att framstå som hbtq-vänligt.

Det armeniska samhället är konservativt och starka homo- och transfobiska stämningar råder bland befolkningen. Få hbtq-personer lever öppet inför familj, vänner eller sin övriga omgivning. Det förekommer att hbtq-personer utsätts för våld, trakasserier och diskriminering, både på offentliga platser och i sin hemmiljö. Personer som bryter mot ideal om manlighet förefaller provocera särskilt (t.ex. homosexuella män eller transkvinnor) och kan bli föremål för allvarlig aggression.

Det finns inga uppgifter eller indikationer om att myndighetssanktionerat våld, övergrepp eller diskriminering av hbtq-personer förekommer. Kritik riktas dock mot lagstiftande organ och myndigheters obefintliga arbete med att värna gruppens mänskliga rättigheter. I dagsläget finns inte någon lagstiftning som inkluderar hbtq-personer och därmed varken lagar som begränsar eller som skyddar gruppens rättigheter. Som exempel finns inte någon anti-diskrimineringslagstiftning, lagstiftning om hets mot folkgrupp eller hatbrottslagstiftning som adresserar sexuell läggning eller könsidentitet.

Den allmänt negativa samhällsattityden gentemot hbtq-personer återfinns även inom statliga institutioner. I tillgängliga uppgifter om enskilda fall av våldsbrott mot hbtq-personer där polisen har varit involverad har anmälningar registrerats och utredningar initierats, samtidigt finns uppgifter om att polisen tenderar att brista i sin handläggning och attityd gentemot våldsoffer med en normbrytande sexuell läggning eller könsidentitet. I vissa våldsfall utgör polisen förövare. I frånvaron av lagstiftning, ramverk eller handlingsplaner inom statsapparaten för att sörja för hbtq-personers rättigheter blir bemötandet av individer från gruppen avhängigt på enskilda myndighetspersoners inställning och professionalitet.

Det finns civilsamhällesorganisationer som erbjuder stöd och rättslig vägledning för hbtq-personer. Det finns dock begränsade resurser för att erbjuda skyddade boenden. För närvarande finns endast en organisation som erbjuder skyddat boende för våldsutsatta kvinnor och det finns inga boenden i statlig regi.

---

¹³⁴ Pink Armenia, 2019-05-02; Pink Armenia, 2016, 43-44, s. 50.

¹³⁵ Pink Armenia, 2019-05-02.

¹³⁶ FES, 2016, s. 184-186.

¹³⁷ Pink Armenia, 2019-05-02.

Att värdera möjligheterna för en hbtq-person att få en bättre tillvaro genom att byta vistelseort är inte möjligt att göra på en generell nivå. I sammanhanget bör dock noteras att det finns en hög nivå av social kontroll i Armenien och att en individs ekonomiska och sociala beroende av sin familj kan påverka möjligheterna att byta bostadsort. Det finns en tendens bland hbtq-personer att flytta till Jerevan och möjligen också andra större städer då den sociala kontrollen är något mindre än i landsbygdsområden. Det bör dock understrykas att många som flyttar in till de större städerna torde göra detta p.g.a. det friare samhällsklimatet och den etablerade hbtq-rörelsen och inte för att undgå hot.

Summary

The purpose of this report is to describe the general situation of lesbian, gay, bisexual, transgender and queer¹³⁸ (LGBTQ) persons in Armenia. This is an update of a previous report, originally from 2013 and updated in 2016. All parts of the report have been updated and re-drafted, and mainly builds upon information gathered during a fact-finding mission to Yerevan in May 2019, and up to date written information. Consulted sources include representatives of international organizations, as well as Armenian and international non-governmental organizations (NGOs).

Armenia underwent a so-called 'Velvet Revolution' in May 2018, and the new Prime Minister Nikol Pashinyan and the government have addressed a number of issues and areas in need of reform to strengthen the respect of human rights in the country. However, issues regarding the human rights of LGBTQ persons have not been given attention, neither in proposals for legislation amendments nor in upcoming reform plans. Rather, LGBTQ issues are used as a tool by political opponents to undermine the public trust in the new administration by trying to make Pashinyan and the government appear as "pro-LGBTQ".

Armenian society is conservative, and strong homo- and transphobic attitudes prevail among the population. Few LGBTQ persons are open with their sexual orientation and/or gender identity, not even to their family or close friends. Persons who are identified as LGBTQ persons may be subjected to violence, harassment and discrimination in public space and by their own family members. Individuals who break normative ideals of masculinity (e.g. gay men or trans women) seem to be especially stigmatized and may be subjected to serious aggression.

There is no information available indicating direct government sanctioned violence or harassment against the LGBTQ community. However, legislative bodies and the authorities are heavily criticized due to the non-existent work to ensure the protection of the group's human rights. At present, there is no legislation that includes LGBTQ persons, and thus no legislation that is restricting or protecting their rights. For example, there is no anti-discrimination legislation or hate crime legislation that address sexual orientation or gender identity.

The generally negative public perception of LGBTQ persons also exists among state officials. Available reports describe the police as responding to violent crimes, but that they tend to come short in their treatment and attitude towards victims from the LGBTQ group. In some cases, the police has reportedly been the perpetrators of violent actions. In sum, the absence of legislation or action plans within the state apparatus to safeguard the rights of LGBTQ persons creates a situation where the treatment of individuals from this group depends on the attitude and professionalism of the individual state official.

There are NGOs that provide support and legal guidance to LGBTQ persons. However, there are limited resources to offer shelter to victims of violence. At the moment, there is only one organization offering sheltered housing for women that have fallen victim to domestic violence. There are no state operated shelters available.

There is a high level of social control in Armenia, and an individual's economic and social dependence on the birth family can affect the opportunities to change place of residence. In the Armenian context, Yerevan and other larger cities offer a somewhat freer atmosphere for LGBTQ persons than rural areas, since social control is to some degree less intense. However,

---

¹³⁸ In this report 'queer' is defined as persons with a sexual orientation, gender identity or gender expression that deviates from social norms, but who does not necessarily define themselves as transgender, homo- or bisexuals.

it should be emphasized that many LGBTQ persons probably move to the cities due to the more free societal climate and the established LGBTQ movement, and not to avoid threats.

Källförteckning

Elektroniska källor

AGORA, *Harsh Reality: "Negative stereotypes" blamed for ill-treatment of LGBT in Armenia*, 2016-01-26, <https://agora-parl.org/news/harsh-reality-%E2%80%9Cnegative-stereotypes%E2%80%9D-blamed-ill-treatment-lgbt-armenia> (Hämtad 2019-10-10)

Amnesty International (AI), *Armenia: No space for difference*, 2013-08-28, <https://www.amnesty.org/download/Documents/16000/eur540022013en.pdf> (Hämtad 2019-10-09)

AI, *Less Equal. LGBTI Human Rights Defenders in Armenia, Belarus, Kazakhstan, and Kyrgyzstan*, 2017, <https://www.amnestyusa.org/wp-content/uploads/2017/12/LGBTI-REPORT2017-web.pdf> (Hämtad 2019-10-10)

Armenian Weekly, *'You have no right to call yourself Armenian' Say Gay Man's Attackers*, 2019-02-19, <https://armenianweekly.com/2019/02/19/you-have-no-right-to-call-yourself-armenian-say-gay-mans-attackers/> (Hämtad 2019-10-14)

Armenian Weekly, *Help Armenia's Women's Support Center Continue to Provide Shelter to Women and Children*, 2018-12-13, <https://armenianweekly.com/2018/12/13/help-armenias-womens-support-center-continue-to-provide-shelter-to-women-and-children/> (Hämtad 2019-10-17)

Armenian Weekly, *Reaching Out to All Armenians: 'Equality Armenia' and the Fight for LGBTQ Rights*, 2018-02-05, <https://armenianweekly.com/2018/02/05/reaching-armenians-equality-armenia-fight-lgbtq-rights/> (Hämtad 2019-10-14)

Armenien, *Constitution of Armenia*, 2015-12-06, <https://www.president.am/en/constitution-2015/> (Hämtad 2019-08-29)

Armenien, *Criminal Code (2003) (excerpts)*, 2003, <https://www.legislationline.org/documents/id/9019> (Hämtad 2019-10-10)

Armenien, *Law on Prevention of Violence within the Family, Protection of Victims of Violence within the Family and Restoration of Peace in the Family*, 2017-12-13, <https://www.ref-world.org/pdfid/5a6b2e274.pdf> (Hämtad 2019-10-17)

Asbarez, *Father Vazken Movsesian Joins Equality Armenia Board*, 2017-11-28, <http://asbarez.com/168945/father-vazken-movsesian-joins-equality-armenia-board/> (Hämtad 2019-09-09)

Asian Development Bank (ADB), *Armenia Country Gender Assessment*, juli 2015, <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/162152/arm-country-gender-assessment.pdf> (Hämtad 2019-10-17)

Austrian Studies in Social Anthropology, *Migration and its Impact on Armenia. A field practice*, 2017, https://www.univie.ac.at/alumni.ksa/wp-content/uploads/ASSA-SN-2017-01_Migration-and-its-impact-on-Armenia.pdf (Hämtad 2019-10-17)

BuzzFeed News, *The Trans Man Whose Pioneering Surgery Was A State Secret for Decades*, 2018-07-11, <https://www.buzzfeednews.com/article/turovsky/soviet-doctor-trans-history> (Hämtad 2019-10-10)

Chai Kana, *Let's (Not) Talk About Sex in Armenia*, 2017-07-31, <https://chai-khana.org/en/lets-not-talk-about-sex-in-armenia> (2019-10-14)

Danish Institute for Human Rights & COWI, *Study on Homophobia, Transphobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity. Sociological Report: Armenia*, [daterad], https://www.coe.int/t/Commissioner/Source/LGBT/ArmeniaSociological_E.pdf (Hämtad 2019-10-19)

Eurasianet, *After 100 days, what's new in the "new Armenia"?*, 2018-08-17, <https://eurasianet.org/after-100-days-whats-new-in-the-new-armenia> (Hämtad 2019-09-09)

Eurasianet, *Ahead of elections, Armenia's opposition attacks LGBT rights*, 2018-10-31, <https://eurasianet.org/ahead-of-elections-armenias-opposition-attacks-lgbt-rights> (Hämtad 2019-09-09)

Eurasianet, *Armenia roiled by transgender woman's speech in parliament*, 2019-04-10, <https://eurasianet.org/armenia-roiled-by-transgender-womans-speech-in-parliament> (Hämtad 2019-10-09)

EVN Report, *Independence Generation: Perceptions of Family and Marriage*, 2017-08-25, <https://www.evnreport.com/politics/independence-generation-perceptions-of-family-and-marriage> (Hämtad 2019-10-18)

Europarådet, *Report of the Commissioner for Human Rights of the Council of Europe Dunja Mijatović following her visit to Armenia from 16 to 20 September 2018*, 2019-01-29, https://www.ecoi.net/en/file/local/2002632/CommDH%282019%291+-+Report+on+Armenia_EN.docx.pdf (Hämtad 2019-10-15)

EVN Report, *Rainbow Hysteria: How LGBT Issues Became a Mainstream Topic of Conversation*, 2019-02-26, <https://www.evnreport.com/raw-unfiltered/rainbow-hysteria-how-lgbt-issues-became-a-mainstream-topic-of-conversation> (Hämtad 2019-10-09)

France24, *Armenia transgender woman faces death threats after parliament speech*, 2019-06-17, <https://www.france24.com/en/20190617-armenia-transgender-woman-faces-death-threats-after-parliament-speech> (Hämtad 2019-10-18)

Friedrich Ebert Stiftung (FES), *Independence Generationa. Youth Study 2016 – Armenia*, 2016, <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/georgien/13149.pdf> (Hämtad 2019-10-16)

Foreign Policy Centre (FPC), *Russia's 'traditional values' leadership*, 2016-05-24, <https://fpc.org.uk/russias-traditional-values-leadership/> (Hämtad 2019-10-10)

FPC, *Traditional religion and political power: Examining the role of the church in Georgia, Armenia, Ukraine and Moldova*, oktober 2015, <https://fpc.org.uk/wp-content/uploads/2015/10/1707.pdf> (Hämtad 2019-10-10)

Heinrich Böll Stiftung, *Unearthing the Gender discourse in Armenia: from Hysteria to Constructive Dialogue*, 2017-02-17, <http://feminism-boell.org/en/2017/02/17/unearthing-gender-discourse-armenia-hysteria-constructive-dialogue> (Hämtad 2019-10-18)

Hetq, *Pashinyan Extols "Armenian Family Values" When Discussing Planned LGBT Rally in Yerevan*, 2018-10-24, <https://hetq.am/en/article/97474> (Hämtad 2019-09-09)

Human Rights House, *The reality of LGBT+ activism in Armenia*, 2017-06-27, <https://human-rightshouse.org/articles/the-reality-of-lgbt-activism-in-armenia/> (Hämtad 2019-10-17)

Institute for War & Peace Reporting (IWPR), *Hate Speech vs. Free Speech in Armenia*, 2015-05-25, <https://iwpr.net/global-voices/hate-speech-vs-free-speech-armenia> (Hämtad 2019-10-17)

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association in Europe (ILGA-Europe, *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian Gay, Bisexual, Trans and Intersex People*, 2019-02-08, https://www.ecoi.net/en/file/local/2003309/full_annual_review.pdf (Hämtad 2019-10-15)

ILGA-Europe, *Country Ranking*, 2019, <https://rainbow-europe.org/country-ranking> (Hämtad 2019-10-09)

ILGA-Europe & COC Netherlands, *Forced Out. LGBT People in Armenia*, februari 2009, https://www.ecoi.net/en/file/local/1111062/1930_1340788763_www-armenia.pdf (Hämtad 2019-09-09)

ILGA-Europe, *Referendum in Armenia brings constitutional reforms*, 2015-12-16, <https://ilga-europe.org/resources/news/latest-news/referendum-armenia-brings-constitutional-reforms> (Hämtad 2019-09-09)

New Generation Humanitarian NGO (NGNGO), *About us*, [odaterad], <https://ngngo.net/en/page/about-us> (Hämtad 2019-10-09)

New York Times, *A Trans Woman Got 3 Minutes to Speak in Armenia's Parliament Threats Followed.*, 2019-04-26, <https://www.nytimes.com/2019/04/26/world/europe/armenia-transgender.html> (Hämtad 2019-10-09)

Open Caucasus Media, *'Why can't I kiss my girlfriend in public?'*, 2017-03-30, <https://oc-media.org/why-cant-i-kiss-my-girlfriend-in-public-the-story-of-an-armenian-queer-woman/> (Hämtad 2019-10-14)

Open Caucasus Media, *Nine queer rights activists attacked by mob in Armenia*, 2018-08-06, <https://oc-media.org/nine-queer-rights-activists-attacked-by-mob-in-armenia/> (Hämtad 2019-10-18)

OpenDemocracy, *"Armenia first": behind the rise of Armenia's alt-right scene*, 2019-09-04, <https://www.opendemocracy.net/en/odr/armenia-first-behind-the-rise-of-armenias-alt-right-scene/> (Hämtad 2019-10-18)

OpenDemocracy, *Armenia's Velvet Revolution is yet to bring change for the country's LGBT community*, 2019-06-27, <https://www.opendemocracy.net/en/odr/non-sexual-revolution-armenia-en/> (Hämtad 2019-09-09)

OpenDemocracy, *In Armenia, gender is geopolitical*, 2016-04-19, <https://www.opendemocracy.net/en/odr/in-armenia-gender-is-geopolitical/> (Hämtad 2019-10-18)

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), *Hate Crime Reporting. Armenia*, 2017, <http://hatecrime.osce.org/armenia> (Hämtad 2019-10-10)

PanArmenian.Net, *Same-sex marriages registered abroad are valid in Armenia*, 2017-07-03, <http://www.panarmenian.net/m/eng/news/243348> (Hämtad 2019-08-29)

Pew Research Center, *Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe*, 2017-05-10, <https://www.pewforum.org/wp-content/uploads/sites/7/2017/05/CEUP-FULL-REPORT.pdf> (Hämtad 2019-10-09)

PONARS Eurasia, *Eurasian Family versus European Values. The Geopolitical Roots of "Anti-Genderism" in Armenia*, oktober 2017, http://www.ponarseurasia.org/sites/default/files/policy-memos-pdf/Pepr488_Shahnazarian_Memo_Oct2017.pdf (Hämtad 2019-10-10)

Public Information and Need of Knowledge NGO (Pink Armenia), *From Prejudice to Equality. Study of Societal Attitudes Towards LGBTI People in Armenia*, 2016, https://ge.boell.org/sites/default/files/pink_study_on_homophobic_attitudes_eng.pdf (Hämtad 2019-10-09)

Pink Armenia, *About us*, [odaterad], https://www.pinkarmenia.org/en/about-us/#.XWe_AOSP5mk (Hämtad 2019-09-09)

Pink Armenia, *Annual Review: Human Rights Situation of LGBT People in Armenia 2018*, 2019-05-27, https://www.pinkarmenia.org/wp-content/uploads/2019/05/2018annualreview_en.pdf (Hämtad 2019-10-09)

Pink Armenia, *Coming Out*, 2019-10-11, <http://www.pinkarmenia.org/en/wearerelated/coming-out/#.XahNK-SP6as> (Hämtad 2019-10-17)

Pink Armenia, *Foreign embassies in Armenia are celebrating LGBT day*, 2018-05-17, <https://www.pinkarmenia.org/en/news/foreign-embassies-in-armenia-are-celebrating-lgbt-day/#.XXZZs-SP4jQ> (Hämtad 2019-09-09)

Pink Armenia, *Hate speech Displayed by State Officials Towards LGBT People in Armenia 2004-2018*, 2019a, http://www.pinkarmenia.org/wp-content/uploads/2019/05/hatespeech_en.pdf (Hämtad 2019-09-09)

Pink Armenia, *IDAHO week*, [odaterad], <https://www.pinkarmenia.org/en/idahot-week/#.XaWwleSP6fA> (Hämtad 2019-10-15)

Pink Armenia, *LGBT community wants to be aware of their rights*, 2019-07-24, <https://www.pinkarmenia.org/en/news/legal-services/#.XamLEeSP6fA> (Hämtad 2019-10-18)

Pink Armenia, *Services and activities*, [odaterad], https://www.pinkarmenia.org/en/about-us/services-and-activities/#.Xahq_uSP6as (Hämtad 2019-10-17)

Qlit, *Is the Grass Always Greener on the Other Side? Interview about Lesbian* Life in Armenia*, 2019-08-16, <http://qlit.hu/en/interview-lesbian-life-armenia/> (Hämtad 2019-10-17)

Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Armenian Bill on Gay 'Propaganda' Ban Withdrawn*, 2013-0-08, <https://www.azatutyun.am/a/25070391.html> (Hämtad 2019-09-09)

Right Side, *General information*, [odaterad], <http://rightsidengo.com/about-us/generalinfo/> (Hämtad 2019-10-15)

Right Side, *Human Rights*, [odaterad], <http://rightsidengo.com/what-we-do/human-rights/> (Hämtad 2019-10-17)

Right Side, *Monitoring of the implementation of Committee of Ministers' Recommendation CM/Rec (2010)5 on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity in ARMENIA*, 2018, <https://tgeu.org/wp-content/uploads/2018/10/COE-Report-Oct18-Armenia.pdf> (Hämtad 2019-10-15)

Society Without Violence NGO, *The Human Rights Situation of LGBTI Individuals in Armenia: A Practical Assessment*, 2016, https://ge.boell.org/sites/default/files/swv_the_human_rights_situation_of_lgbti_individuals_in_armenia_eng.pdf (Hämtad 2019-09-09)

The Weekender, *'Agents for change': The intersection of Armenian feminism and Instagram*, 2019-02-22, <https://www.dailycal.org/2019/02/22/agents-for-change-the-intersection-of-armenian-feminism-and-instagram/> (Hämtad 2019-10-17)

USA, United States Department of State (USDOS), *2018 Report on International Religious Freedom: Armenia*, 2019-06-21, <https://am.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/92/irfr2018.pdf> (Hämtad 2019-10-14)

USDOS, *Armenia 2018 Human Rights Report*, 2019-03-13, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/03/ARMENIA-2018.pdf> (Hämtad 2019-09-09)

Women's Support Center, *Help & Advice*, [odaterad] <https://www.womensupportcenter.org/shelter> (Hämtad 2019-10-17)

Muntliga källor

Armenien, justitiedepartementet, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03

Pink Armenia, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02

Transparency International (TI), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02

Utländsk beskickning (A), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02

Utländsk beskickning (B), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02